

**Palvelualojen
ammattiliitto**
Servicefacket

**Valtuuston
syyskokous 13.-14.11.2019**

TOIMINTASUUNNITELMA 2020

Toimintasuunnitelma 2020

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry:n toimintasuunnitelma vuodelle 2020 on uuden valtuustokauden ensimmäinen kokonainen kalenterivuosi. Liittokokous kesäkuussa 2019 päätti tavoiteohjelmasta. Sen suuntaviivat näkyvät liiton linjana sekä ulos että organisaation sisällä.

Tässä toimintasuunnitelmassa esitetään liiton asiantuntijoiden arvio tulevan vuoden toimintaympäristöstä. Kirjoittamishetkellä syyskuussa 2019 koko valtuustokauden kattavan strategian valmistelu sekä sivuilla 9-10 tiivistetyssä muodossa esitettyjen tavoiteohjelman linjausten operationalisointi ovat yhä kesken. Strategia ja vuoden 2020 varsinainen operatiivinen toimintasuunnitelma lyödään lukkoon loppuvuonna 2019. Jälkimmäisen valmistelussa on neljä keskeistä osa-aluetta: neuvottelukierros, jäsenhankinta ja jäsenkiinnittyminen, tavoiteohjelman linjauksien muuttaminen käytännön toimiksi sekä PAM 20-juhlavuosi.

Politiikassa arkista aherrusta Suomessa ja EU:ssa

Vuonna 2019 käytiin eduskunta- ja EU-vaalit. Näin sekä Suomen että EU:n poliittinen päätöksenteko käynnistyvät toden teolla vuonna 2020.

Suomen hallitus on pitkästä ajasta palkansaajamyönteinen ja hallitusohjelma onkin monella tavalla PAMin kannalta hyvä. Hallituksen talous- ja muu politiikka nojautuu työllisyyden kasvuun. Työllisyysasteen nostamisessa hallitus taitaa tarvita ja toivoa apua talouden suhdanteilta ja työmarkkinajärjestöiltä.

Hallituksella on työllisyyden kasvun lisäksi toinenkin kunnianhimoinen tavoite. Ilmastonmuutos ja sen torjuminen. Myös PAM pohtii ratkaisuja ja tarjoaa sosiaalisesti oikeudenmukaisia keinoja ilmastonmuutoksen torjumiseen työpaikoilla ja yhteiskunnassa. Palvelualat työllistävät edelleen kasvujohteisesti ja ovat ympäristöystävällisiä, joten alojamme on helppo pitää esillä oikeanlaisen talouskasvun peruspilarina.

Hallitusohjelman toimeenpano on valmistelussa ministeriöissä ja lakiesityksiä käsitellään pitkin vuotta eri asioista. PAM pyrkii varmistamaan yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa, että keskeiset tavoitteemme ja jäsenistöllemme myönteiset asiat hallitusohjelmassa etenevät oikeaan suuntaan. Ammatillinen koulutus, alustatalouden sääntely, kaupan ja matkailun kehittäminen, yritysvastuulaki, epätyypillisten työsuhteiden kysymykset, alipalkkauksen ongelma, harmaa talous sekä työllisyysasteen nosto tulevat keskusteluttamaan myös vuonna 2020. Seuraamme niiden valmistelua sekä tarjoamme aktiivisesti PAMin osaamista eri kysymyksiin.

Suomen uusi hallitus on asemoinut itsensä edellistä paremmin Euroopan keskiöön ja ottanut aktiivisen roolin unionin kehittämiseksi. PAM pyrkii yhdessä muiden palkansaajajärjestöjen kanssa vaikuttamaan Eurooppa-poliittiseen selontekoon, jonka hallitus on luvannut antaa 2020 aikana.

EU-jäsenmaiden puoluekentän sirpaloituminen näkyy vuoden 2019 europarlamenttivaalien jälkeen ensi kertaa myös Euroopan tasolla. Perinteiset valtuopuolueet, eivät enää muodosta parlamentin enemmistöä vaan valta jakaantuu laajemmalle. Alkaneella parlamenttikaudella linjoja luovat yhteistyössä EPP, S&D, RE (Renew Europe: keskusta, RKP, Ranskan Macronin puolue) ja Vihreät. Toisin kuin ennen vaaleja pelättiin, oikeistopopulistit jäivät marginaaliin. Brexitin toteutumisesta ei edelleenkään ole varmuutta.

Valta vaihtuu myös komissiossa, jonka johtoon valittiin saksalainen Ursula von der Leyen (EPP). Ensi kertaa lähes puolet komissaareista on naisia. Edellistä komissiota hallitsi EPP, mutta marraskuussa 2019 aloittavassa komissiossa paikat näyttävät jakautuvan tasaisemmin eri puolueoryhmille, joista suurimmaksi on nousemassa S&D. Työkomissaarin salkku on menossa luxemburgilaiselle sosiaalidemokraatille Nicolas Schmitille.

Sekä parlamentilla että komissiolla vaikuttaisi siis olevan ainakin hiukan aiempaa paremmat edellytykset edistää työntekijöiden asemaa ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta alkaneella viisivuotiskaudella. Von der Leyen painottaa ohjelmajulistuksessaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin ja sen 20 periaatteen tärkeyttä ja tehokasta toimeenpanoa.

Uuden komission sosiaalisen ulottuvuuden ykkösteema on vähimmäispalkka, josta Von der Leyen on luvannut tehdä aloitteen sadan ensimmäisen päivän kuluessa. Asiasta on odotettavissa tiukka väantö, sillä eurooppalainen ay-liikekään ei ole asiasta yksimielinen.

Selvää kuitenkin on, että Euroopan tasolla tarvitaan keinoja palkkadumppauksen estämiseen. Palkkojen ja palkkaneuvottelun kehitys on ollut Euroopassa heikkoa. Työehtosopimukset kattavat yli 80 prosenttia työntekijöistä vain 8:ssa maassa. Näistä kolmessa on myös laillinen vähimmäispalkka. Espanjassa ja Saksassa sopimusten kattavuus on laskenut alle 50 prosenttiin.

Keskustelu tullaan käymään siitä, määritelläänkö minimipalkka direktiivillä vai suosituksella. Olennaista on huolehtia siitä, ettei aloite vaaranna suomalaista tai muita pohjoismaisia palkoista sopimisen malleja.

PAM osallistuu edellisellä parlamenttikaudella hyväksytyjen työehtodirektiivin ja työelämän tasapainodirektiivin kansalliseen toimeenpanoon. Liitto myös seuraa uuden Euroopan työviranomaisen toiminnan käynnistymistä. Työviranomaisen on määrä tukea EU-lainsäädännön noudattamista ja sen täytäntöönpanon koordinoitua jäsenmaiden välillä työvoiman liikkuvuuden ja sosiaaliturvan koordinoinnin alalla.

Komissiolla ei vielä ole työohjelmaa, mutta ainakin alustatalouden työntekijöiden suojelusta ja oikeudesta elinikäiseen oppimiseen on odotettavissa aloitteita. Nämä ovat PAMille tärkeitä tavoitteita, joita liitto tulee aktiivisesti edistämään

Palvelualojen työntekijöille on tärkeää, että työelämän muuttuessa työsuojelua, työntekijöiden yhdenvertaisuutta ja työpaikkojen vuoropuhelua koskevia eurooppalaisia vähimmäislakeja päivitetään ja täydennetään. Päättyneellä parlamenttikaudella alkuun saatua lainsäädäntötyötä on jatkettava uusien lakialoittein.

PAM jatkaa Eurooppa-sihteeristöjen UNI Europan ja Effatin sekä FinUnionsin ja Pohjoismaisten sisarliittojen kanssa työntekijöiden oikeuksien edistämistä ja tekee vaikuttamistyötä mm. seuraavissa asioissa:

- Työmarkkinajärjestöjen sosiaalisen dialogin parantaminen
- Alustatalouden työntekijöiden suojelu
- Työntekijöiden oikeuksien parantaminen kilpailutuksissa
- EWC-direktiivin uudistaminen ja EWC-toiminnan tehostaminen
- Eurooppalainen yritys vastuudirektiivi
- Oikeudenmukainen siirtymä kohti vähähiilistä ja digitaalista taloutta
- Harmaan talouden ja veronkierron torjunta
- Yhteistyön lisääminen kansalais- ja kuluttajajärjestöjen kanssa

Lokakuussa 2020 järjestetään UNI Europan kongressi, jonka linjausten valmistelu on aloitettu jo 2019.

Talous- ja työllisyyskehitys pysähtyvät jo

Ennustelaitokset ovat alentaneet arvioitaan Suomen kansantalouden kasvusta. Sen odotetaan jäävän kuluvana vuonna 1,1–1,3 prosentin tasolle. Suhdannehuippu siis ylitettiin odotettua aikaisemmin. Tilastokeskus on tarkistanut vuoden 2017 toteutunutta kasvua ylöspäin ja vuoden 2018 talouskasvun se arvioi jääneen 1,7 prosenttiin. Vuonna 2020 kasvu hidastunee vielä nykyisestäkin, jääden 0,9–1,2 prosentin tuntumaan.

Valitettavasti myös maailmantalouden näkymät vaikuttavat heikkenevän, sillä Saksan ja Yhdysvaltojen kaltaiset suuret taloudet saattavat ajautua taantumaan jo loppuvuonna 2019 tai alkuvuonna 2020.

Tänä vuonna Suomessa talouskasvua kannattelevat vielä rakentaminen, teollisuus ja palvelut. Vuonna 2020 rakentamisen ja teollisuuden arvonlisäyksen volyymin kasvu painuu kuitenkin nollan tuntumaan. Vtovastuu jää palveluille, joiden osuus BKT:sta kasvaa näin entisestään. Kuluvana vuonna vienti vetää yhä voimakkaasti suurten laivatoimitusten myötä. Vuonna 2020 viennin kasvu hidastuu 1,3 prosenttiin, mutta palveluviennin kasvu jatkuu 2 prosentin tasolla.

Vähittäiskaupan kasvu jää kuluvan vuoden lopulla sekä vuosina 2020 ja 2021 prosentin tuntumaan yksityisen kulutuksen hidastumisen myötä. Tukkukaupan kehityksen odotetaan kuluvana vuonna kääntyvän rakentamisen laskusuhdanteen myötä negatiiviseksi ennen paluuta hitaaseen kasvuun vuosina 2020 ja 2021.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta kasvu jatkuu tulevat vuodet puolentoista prosentin kieppeillä nyt vahvan ravintolamyynnin kannattelemana. Kiinteistön- ja maisemanhoidon palveluiden myynnin volyymi on puolestaan kääntynyt jo alkuvuonna 2019 laskuun. Pidemmällä aikavälillä toimialan kehitystä painaa myös valmistuvien rakennusprojektien vähentyminen. Turvallisuusalan pitkään jatkunut voimakas kasvu ei ainakaan toistaiseksi osoita hiipumisen merkkejä.

Elokuussa 2019 työllisyysasteen trendi oli 72,5 prosenttia ja työttömyysasteen trendi 6,7 prosenttia. Työllisiä oli edelliseen vuoteen verrattuna 32 000 enemmän, työttömiä 16 000 vähemmän ja piilotyöttömiä 6 000 vähemmän. Työllisyysasteen trendi on kuitenkin juuttunut nykyiselle tasolle jo vuoden 2018 lopulla. Rinteen hallituksen 75 prosentin työllisyystavoitteen täyttämistä tulee siis erittäin haastavaa. Kuten todettu, niin hallitus toivoo työmarkkinajärjestöiltä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. PAM osallistuu tähän työhön itse ja osana SAK:laista työväenliikettä.

Palkansaajien määrä on alkuvuonna 2019 kasvanut voimakkaasti edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna tukkukaupassa, majoitus- ja ravitsemistoiminnassa sekä turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalveluissa. Kiinteistön- ja maisemanhoidossa kasvu on puolestaan ollut maltillisempaa, ja vähittäiskaupan palkansaajien määrä on laskenut voimakkaasti. Työtuntien määrä palkansaajaa kohden on laskenut hieman tukku- ja vähittäiskaupassa sekä kiinteistön- ja maisemanhoidossa mutta kasvanut majoitus- ja ravitsemistoiminnassa.

Kokoaikatyö onkin viimeisen vuoden aikana yleistynyt majoitus- ja ravitsemistoiminnassa pitkään jatkuneen osa-aikatyön osuuden kasvun jälkeen. Työtuntien määrän lisääntyminen palkansaajaa kohden olisi tärkeää jäsenten toimeentulon varmistamiseksi kaikilla PAMin suurista toimialoista. Palvelualoilla tehty osa-aikatyö on tyypillisesti vastentahtoista, ja yleisin syy osa-aikaisuuteen on käytännössä kaikilla PAMin suurilla toimialoilla kokoaikaisen työn puute.

Vuonna 2020 PAM pitää esillä työsuhteiden laatua myös vuoro- ja viikonlopputyön näkökulmasta, sillä ne aiheuttavat vaikeuksia erityisesti perheellisten palkansaajien työn ja muun elämän yhteensovittamiseen. Lisäksi PAM osallistuu työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa käsittelevään keskusteluun huomioimalla, kuinka suuri osa tarjolla olevista työpaikoista on kullakin hetkellä ja kussakin ammatissa muuta kuin pitkäkestoista kokoaikatyötä.

Työmarkkinat 2020

Vuoden 2020 TES-kierros alkoi elokuussa 2019, kun vientiteollisuutta edustavat Teknologiateollisuus ja Teollisuusliitto aloittivat neuvottelut. Myöhemmin syksyllä ovat vuorossa esimerkiksi kemian- ja metsäteollisuuden neuvottelut. Pamilaisista aloista neuvottelukierroksen aloittavat lokakuussa 2019 hiihto- ja ohjelmapalvelut ja kierros päättyy vartiointialan neuvotteluihin huhtikuussa 2020. Lisäksi PAM aloitti syyskuussa 2019 uudelleen neuvottelut hiusalan työehdoista Paltan kanssa hiusalan työnantajien irtisanottua työehtosopimuksen syksyllä 2018.

Työnantajien koordinaatio tiukkenee

Edellisellä työehtosopimuskierroksella työnantajapuolen tiukka koordinaatio johti siihen, että yleistä kustannusvaikutustasoa ei pystytty ylittämään niilläkään aloilla, joilla olisi ollut tarvetta suurille muutoksille. SAK:laisten liittojen kanta on, että alkavalla sopimuskierroksella työehtosopimuksista tulisi neuvotella toimialakohtaisesti toimialojen omista lähtökohdista ja toimialalla tapahtuneista muutoksista käsin.

Jo nyt on tullut esiin, että työnantajapuolen koordinaatio tulee olemaan, mikäli mahdollista, jopa aiempaa tiiviimpää. Lisäksi valtakunnansovittelija on todennut, että kierroksen päänaus luo hänen toimensa näkökulmasta katon muiden sopimusten kustannusvaikutuksille.

Vuonna 2016 sovittujen kiky-tuntien kohtalo tulee olemaan toinen keskeinen neuvottelukierroksen kiistakysymys. Työnantajat ovat EK:n johdolla ilmoittaneet pitävänsä kiinni kiky-pidennyksistä. SAK:n selkeä näkemys kuitenkin on, ettei Suomen kasvu voi olla ilmaisen työn varassa.

Meneillään on järjestöllisen valmiuden kampanja, jolla tuetaan TES-neuvotteluja. Kampanjan konsepti perustuu järjestämiseksi mukaisesti ihmisten aktivoimiseen ja osallistumiseen työpaikoilla yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

TES-valmiuskampanja on iso ponnistus. Vuoden 2020 ensimmäinen kolmannes tulee näyttämään, kuinka olemme onnistuneet valmiuden nostamisessa yksittäisillä työpaikoilla sekä eri aloilla. Kampanjassa testataan samalla oman organisaatiomme toimintakyky laajemman järjestämiskampanjan koordinoinnissa. Valmiuskampanja on meille hyvä testi, siinä miten olemme sisäistäneet ne opit, joita mm. Vapaiden valtakunta kampanja meille organisaationa antoi.

Yhteistoiminta ja silpputyöntekijät lainsäädäntötyön keskiössä

Yhteistoimintalain uudistaminen käynnistettiin edellisen hallituksen aikana. Rinteen hallitusohjelmassa kolmikantaisen työn tavoitetta on täsmennetty niin, että lakia uudistetaan sekä rakenteellisesti että sisällöllisesti niin, että työnantajan ja henkilöstön välinen luottamus paranee. Yhteistoimintalain lisäksi henkilöstön osallisuutta yrityksen päätöksenteossa parannetaan uudistamalla henkilöstöedustuslakia. Hallituksen esitys uudistetuista laeista annetaan maaliskuussa 2020.

PAM toimii sen puolesta, että yhteistoimintalaissa säilytetään vahvat muotomääräykset vähentämisneuvottelujen osalta ja että lakia vahvistetaan ns. kehittämistoiminnan osalta. Tämä edellyttää työntekijöiden myötämäärämisen merkittävää vahvistamista kaikissa sellaisissa yrityksissä käsiteltävissä asioissa, joilla on merkitystä työntekijöiden aseman kannalta.

Rinteen hallitusohjelmassa on sovittu myös paikallisen sopimisen lisäämisestä työ- ja virkaehtosopimusten kautta. Asiaa käsittelevän kolmikantaisen työryhmän työn on määrä valmistua kevään 2020 kehysriiheen mennessä. PAM toimii sen puolesta, että paikallinen sopiminen perustuu edelleen työehtosopimukseen ja niissä sovittuihin menettelymääräyksiin.

Vuoden 2020 aikana työstetään lisäksi mm. kolmikantaisesti työelämän tasapainodirektiivin ja työehtodirektiivin implementointia, joista jälkimmäisestä käsitellään mm. nollatuntisopimuksilla työskentelevien ja itsensätyöskentelevien asemaa. Myös työ vuosilomalain uudistamiseksi käynnistyy. PAMin tavoitteena on mm, että alustatalouden ja muiden alojen itsensätyöllistäjien tekemä työ katsotaan työlaissäädännön näkökulmasta nykyistä useammin työsuhteessa teetettäväksi työksi ja että nollatuntisopimuksilla työskentelevien ja osa-aikatyöntekijöiden asemaa parannetaan säätämällä työajan vakiintumisesta. Vuosilomalakia uudistettaessa on tärkeää pitää huolta siitä, että uudistus ottaa huomioon nykyistä paremmin ns. silpputyöntekijät ja turvaa oikeuden vuosilomaan kaikille työntekijöille työsuhteen muodosta riippumatta.

Kohtaanto-ongelma vaikeuttaa palvelualojen kasvua

Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelma eli yhtäaikainen pula työpaikoista ja työntekijöistä, on ensisijaisesti suurten kasvukeskusten ongelma. Palvelualoilla kohtaanto-ongelma koettelee erityisesti siivous-, matkailu- sekä ravintola-aloja, joissa pula osaavista työntekijöistä on laajentunut koskemaan jo koko Suomea.

Matkailu tuottaa Suomeen merkittäviä vientituloja ja toimiala kasvaa tällä hetkellä 3-4 prosenttia vuodessa. Kasvu saattaa kuitenkin jäädä haaveeksi, ellei alalle saada riittävästi osaavaa työvoimaa: ennusteiden mukana matkailualalle tarvittaisiin muutaman vuoden kuluessa jopa kymmeniä tuhansia uusia työntekijöitä. Tästä syystä on tärkeää, että eri osapuolet pyrkivät löytämään mahdollisimman pian erilaisia vaihtoehtoja kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi.

PAM onkin tyytyväinen siihen, että TEM:n syyskuussa 2019 esittämässä Suomen matkailustrategialuonnoksessa myös edunvalvontaorganisaatiot on otettu mukaan matkailun kehittämiseen. TEM:n suunnitelmien mukaan edunvalvontaorganisaatiot otetaan mukaan yhteistyöhön, jolla parannetaan matkailualan imagoa, arvostusta ja houkuttelevuutta ympärivuotisen osaavan työvoiman turvaamiseksi. Lisäksi edunvalvontaorganisaatiot nähdään tärkeinä yhteistyökumppaneina toimissa, joilla vahvistetaan ja monipuolistetaan joustavat mahdollisuudet osaamisen kehittämiseksi työelämälähtöisesti tutkinto- ja osatutkintokoulutuksessa kaikilla koulutusasteilla, oppisopimuskoulutuksessa ja täydennyskoulutuksessa.

Selonteko kaupan alan tulevaisuudesta

Tällä hallituskaudella tehdään myös selonteko kaupan alan tulevaisuudesta. Edellinen selonteko on tehty vuonna 2006, jossa käsiteltiin muun muassa vähittäiskaupan rakennetta, muutoksia ja kauppaa koskevia erityiskysymyksiä. Tällä hallituskaudella tehtävän selvityksen tavoitteena on auttaa kaupan strategista ja pitkäjänteistä kehittämistä.

Globaalia oikeudenmukaisuutta

PAM jatkaa aktiivisena toimijana palvelualojen maailmanliittojen UNI Globalin sekä IUF:n hallituspaikoilla. Isoja teemoja maailmanliittojen kongressikausilla ovat liittovoiman kasvattaminen, kestävän pohjan rakentaminen maailmantaloudelle, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, Decent Work -agenda, uusi työn maailma – sekä tasa-arvon, rauhan, demokratian ja ihmisoikeuksien – erityisesti työntekijöiden oikeuksien edistäminen.

Ilmastonmuutos on mitä suurimmassa määrin ajankohtainen teema. Kansainvälinen ay-liike on ITUCin eli International Trade Union Confederationin johdolla mukana hakemassa ratkaisuja katastrofaaliseen tilanteeseen. Ay-liike ajaa erityisesti ns. Just Transitionia, eli työntekijöille oikeudenmukaista siirtymää kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa.

SASKin eli Suomen ammattiliittojen solidaarisuuskeskukseen voimassa oleva ohjelmakausi jatkuu vuoteen 2021, mutta uusien hankkeiden kartoitus käynnistyy jo vuonna 2020. Rinteen hallituksen kehitysrahoituspolitiikka vaikuttaa SASKiin ja suunnitteilla on isompi satsaus Afrikkaan. SASKille valmistuu myös uusi strategia.

PAMin käynnissä olevilla solidaarisuushankkeilla tuetaan vapaita ja demokraattisia ammattiyhdistyksiä Indonesiassa, Mosambikissa, Etelä-Afrikassa ja Kolumbiassa. Liittovoiman kasvattaminen on keskeistä kaikissa hankkeissa, jotta liitoilla olisi vahva jäsenpohja ja riittävä kapasiteetti neuvotella työehtosopimuksista. Siten saavutetaan säälliset työolosuhteet ja elämiseen riittävä palkka sekä edistetään tasa-arvoa myös kehitysmaissa.

Monikansallisten yritysten vastuullisuus ja työntekijöiden oikeuksien toteutuminen läpi koko tuotantoketjun ovat edelleen PAMin agendalla. Yritysten velvollisuus kunnioittaa ihmisoikeuksia ja toimia sosiaalisesti vastuullisesti on saatava lakisääteiseksi, jotta maailmasta tulisi reilumpi kaikille työntekijöille. Globaalit puitesopimukset ja UNIn hallinnoimat globaalit työntekijäallianssit ovat keskeisiä työkaluja yritysten sosiaalisen vastuun toteutumisen valvonnalle.

Liitto jatkaa globaalikasvatustyötä laajentamalla osastojen solidaarisuusvastaavien ja muiden liiton kv-työstä kiinnostuneiden verkostoa sekä tarjoamalla koulutusta ja ajankohtaista tietoa PAMin kv-työstä.

Tavoiteohjelmasta toimintaan

Liittokokouksemme kesäkuussa 2019 päättämässä tavoiteohjelmassa linjataan päämääriä liiton tulevalle toiminnalle. Perustehtävämme mukaisesti PAM on yksityisillä palvelualoilla työskentelevien ammattiliitto, joka työelämän asiantuntijana parantaa heidän toimeentuloa, työsuhdeturvaa ja elämisen laatua. On luonnollista, että tavoiteohjelmassa keskeiseksi asiaksi nousee kunnollinen toimeentulo yksityisillä palvelualoilla työskenteleville. Millaisia olosuhteita ja toimia se vaatii onnistuakseen? Sitä, parempaa työsuhdeturvaa ja elämisen laatua tässä ohjelmassa pohditaan useammasta näkökulmasta.

Kyse on mm. alojemme töiden ja tekijöiden arvostuksesta, työehdoista ja niistä sopimisen tavoista, yritysten toimintaa ohjaavista arvoista, koulutuksesta, koko yhteiskunnan pelisäännöistä sekä tietenkin suunnasta, johon omaa liittoamme kehitämme. Tavoiteohjelman linjauksia ja tavoitteita voi esitellä oheisella tiivistelmällä.

Tavoiteohjelman Paras palvelu syntyy ihmisistä –osio sisältää tavoitteet:

- 1) PAMin tavoitteena on vahvistaa palvelualojen ammattilaisten mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työhönsä sekä työpaikkansa päätöksiin ja kehitystyöhön. Tavoitteena on myös lisätä palvelutyön ja sen tekijöiden arvon ymmärrystä ja arvostusta samalla osoittaen, että uudet teknologiat ja laadukas palvelu kuuluvat yhteen.
- 2) PAMin tavoitteena on parantaa palvelualoilla työskentelevien työehtoja. Autamme työntekijöitä kehittämään osaamistaan ja selviämään muuttuvien työnkuvien, tehtävien ja välineiden sekä muuttuvan työn tekemisen ja tarjoamisen maailmassa. Lisäksi vaikutamme sääntelyyn, jotta työntekijöiden oikeudet ja elämisen edellytykset toteutuvat muuttuvassa työelämässä.
- 3) PAMin tavoitteena on palvelualojen elinkeinojen menestyminen ja kehittyminen, jota teemme vaikuttamalla yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja sääntelyyn.

Tavoiteohjelman Uudistuva sopimusjärjestelmä –osio sisältää tavoitteet:

- 4) PAMin tavoitteena on, että työelämän sääntelyjärjestelmää päivitetään työntekijöiden, työnantajien ja valtiovallan jatkuvalla yhteistyöllä koko yhteiskunnan kannalta kestävästi muutoksen mahdollistamiseksi. Työelämän sääntelyjärjestelmän lähtökohtana tulee olla edelleen työntekijöiden suojeleminen, mikä pamilaiten kannalta tarkoittaa eritoten toimeentulon takaavien työsuhteiden turvaamista.
- 5) PAMin tavoitteena on, että työehtosopimuksilla määritetään sellainen työehtojen vähimmäistaso, joka turvaa työntekijöiden toimeentulon ja kunnolliset työolosuhteet. Työntekijöiden ja yritysten kannalta parempien kokonaisuuksien saavuttamiseksi hyödynnetään paikallista sopimista. Järjestäytyneille työpaikoille voidaan antaa laajemmat paikallisen sopimisen mahdollisuudet.
- 6) PAMin tavoitteena on olla määrittelemässä sellaisia uusia sopimisen mekanismeja, jotka huomioivat myös uudet työn teettämisen muodot.

Tavoiteohjelman Sosiaalinen vastuu yritysten menestystekijänä –osio sisältää tavoitteet:

- 7) PAMin tavoitteena on, että Euroopan Unionissa ja Suomessa toimivat yritykset ymmärtävät, että kannattava ja kestävä liiketoiminta perustuu sosiaalisesti vastuulliseen toimintaan. Näissä yrityksissä yhteistoiminnan toimintaedellytyksiä parannetaan, jotta pystytään edistämään sosiaalisen vastuun toteutumista.
- 8) PAMin tavoitteena on, että Suomessa yritysten vastuullisuuteen liittyvä brändäys perustuu faktoihin.

9) PAM edistää ja kehittää aktiivisesti sääntelyä, kansallisia sektorikohtaisia työehtosopimuksia ja globaaleja puitesopimuksia. Tavoitteena on, että mahdollisimman monella työntekijällä on oikeus ja mahdollisuus järjestäytyä sekä neuvotella työehdoistaan.

Tavoiteohjelman Sivistyksellisen pohjan ja jatkuvan oppimisen kehittäminen –osio sisältää tavoitteet:

10) PAMin tavoitteena on aktiivinen työntekijöiden perustaitojen vahvistaminen ja ylläpitäminen, jotta ammatillisen osaamisen kehittäminen on mahdollista. Työelämä- ja kansalaistaitoja opetetaan monipuolisesti koko koulutuspolun ajan.

11) PAMin tavoitteena on, että työnantaja tarjoaa työntekijöille koulutustaustasta ja asemasta riippumatta tasapuolisesti henkilöstökoulutusta.

Tavoiteohjelman Inhimillinen yhteiskuntamalli –osio sisältää tavoitteet:

12) PAMin tavoitteena on yhteiskunnan turvaverkko, joka on kattava ja inhimillinen sekä ihmisille helppo ja ennakoitava. Se varmistaa toimeentulon elämän muutostilanteissa, mahdollistaa keskittymisen uusien mahdollisuuksien etsimiseen eikä nöyryytä apua tarvitsevia. PAM luo oman kokonaisvisionsa ja osallistuu aktiivisesti sosiaaliturvan ja työmarkkinoiden uudistustyöhön.

13) PAMin tavoitteena ovat laadukkaat, kaikille saatavilla olevat yhteiskunnalliset palvelut, jotka mahdollistavat tasa-arvoisen osallistumisen työmarkkinoille, korkean elämänlaadun, itsensä kehittämisen sekä arvokkaan vanhuuden.

14) PAMin tavoitteena on, että kaikki työ teetetään tavalla, joka takaa ihmiselle työttömyys- ja eläketurvan. Nykyisten tarkkarajaisten työhön ja työttömyyteen liittyvien kategorioiden ulkopuolelle jäävien oikeudet pitää saada määritellyksi.

15) PAMin palvelut edistävät liiton jäsenten osallisuutta yhteiskuntaan ja työelämään sekä tarjoavat tukea ja turvaa eri elämänvaiheissa. PAMin tavoitteena on, että pamilaiset ovat suomalaisen yhteiskunnan aktiivisia jäseniä.

Tavoiteohjelman Moninaistuva jäsenistö ja kehittyvä edunvalvontajärjestö –osio sisältää tavoitteet:

16) PAMin omissa palveluissa tavoitteena on jäsenistöä aktivoiva ja positiivinen palvelukokemus. PAM huomioi toiminnassaan ja palveluissaan entistä paremmin jäsenistön moninaisuuden.

17) PAMin tavoitteena on, että yhä useammalla palvelualojen työntekijällä on aktiivinen luottamus mies, ja että luottamusmiehillä on nykyistä paremmat toimintaedellytykset.

18) PAMin tavoitteena on, että sen ammattiosastot ovat vahvoja yhteisöllisiä toimijoita ja aktiivisia paikallisia vaikuttajia.

19) Moninaistuvan jäsenistön aktivoimisen, palvelemisen ja hyvän edunvalvontatyön mahdollistamiseksi PAM panostaa oman henkilöstön osaamisen jatkuvaan kehittämiseen ja työhyvinvointiin. Hallinnon päätöksentekoa sekä jäsenten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia kehitetään.

Tämän toimintasuunnitelman kirjoittamishetkellä syyskuussa 2019 strategian valmistelu sekä edellä tiivistetyssä muodossa esitettyjen tavoitteiden operationalisointi ovat yhä kesken.

2020 –juhlavuosi

Neljä palvelualojen liittoa, eli Hotelli- ja ravintolahenkilökunnan liitto (HRHL), Kiinteistöyöntekijäin liitto (KTTL), Liikealan ammattiliitto ja Teknisten- ja erikoisammattien liitto (Tekeri) perustivat 28.11.2000 Palvelualojen ammattiliitto PAMin. Ensi vuonna tulee perustamisesta kuluneeksi 20-vuotta.

PAMin syntymäpäiviä on syytä juhlia, onhan PAM Suomen suurimpana ja tunnetuimpana ammattiliittona ollut menestystarina, joka on PAMin jäsenten ansiota. Juhlat alkavat kesällä 2020 ja päättyvät alkuvuonna 2021. Syntymäpäivät ovat kaikkien pamilaisten yhteinen juhla, jossa korostetaan eri teemojen ja sisältöjen kautta palvelualojen ammattilaisten merkitystä.

Syntymäpäivät näkyvät laajasti PAMin tilaisuuksissa ja tapahtumissa sekä viestinnässä ja mainonnassa. Eri puolilla Suomea järjestetään liiton ja ammattiosastojen toimesta jäsenille tapahtumia ja juhlavuosi huipentuu kaikille jäsenille tarkoitettuun valtakunnalliseen tapahtumaan. Syntymäpäivät mahdollistavat myös laajemman yhteiskunnallisen näkyvyyden, jota vahvistetaan monipuolisella mainonnalla.

VALTAKUNNALLINEN KOULUTUSSUUNNITELMA 2020

Kurssin nimi	Aika	
	Osa 1	Osa 2
Perehdytys		
Luottamusmiesten verkkoperehdytys	aina avoin	
Työsuojeluvaltuutettujen verkkoperehdytys	aina avoin	
Alueelliset perehdytystilaisuudetm ks. alueellinen tarjonta		
TES-perehdytys verkossa: kauppa, marava, kipa	aina avoin	
Erimielisyysmuistio tutuksi	aina avoin	
Johdatus paikalliseen sopimiseen	aina avoin	
Luottamusmiesten peruskurssi		
Tampere	28.-30.1.	26.-27.2
Pk-seutu	11.-13.2.	11.-12.3.
Turku	24.-26.3.	22.-23.4.
Oulu	31.3.-2.4.	6.-7.5.
Paikka auki	1.-5.6.	
Monimuotototeutus, lähipäivät Helsinki	verk.1.9.->	10.-11.11.
Pk-seutu	25.8.-27.8.	16.-17.9.
Tampere	1.-3.9.	7.-8.10.
Kuopio	22.-24.9.	21.-22.10.
Petäys, kaupan esimiehet	13.-15.10.	18.-19.11.
PK seutu	3.-5.11.	2.-3.12.
Työsuojeluvaltuutettujen peruskurssi		
Tampere	28.-30.1.	26.-27.2
Pk-seutu	11.-13.2.	11.-12.3.
Turku	24.-26.3.	22.-23.4.
Oulu	31.3.-2.4.	6.-7.5.
Paikka auki	1.-5.6.	
Monimuotototeutus, lähipäivät Helsinki	verk. 1.9.->	10.-11.11.
Pk-seutu	25.8.-27.8.	16.-17.9.
Tampere	1.-3.9.	7.-8.10.
Kuopio	22.-24.9.	21.-22.10.
Petäys, kaupan esimiehet	13.-15.10.	18.-19.11.
Luottamusmiesten jatkokurssi		
Pääkaupunkiseutu	16.-20.3.	20.-24.4.
Tampere	7.-11.9.	19.-23.10.
Työsuojeluvaltuutettujen jatkokurssi		
Kiljavan opisto (KIO)	10.-14.2.	16.-20.3.
Kiljavan opisto (KIO)	31.8.-4.9.	5.-9.10.
Luottamusmiesten täydennyskoulutus		
Työoikeuden peruskurssi (KIO)	23.-27.3.	

Työoikeuden täydennyskurssi (KIO)	28.9.-2.10.	
Paikallinen sopiminen (KIO)	12.-15.5.	
Liiketoimintaosaamisen koulutus 2 + 2 pv	3.-4.3.	7.-8.4.
Alakohtaiset täydennyskoulutukset		
kauppa	3.-5.11.	
marava	26.-28.5.	
kipa	8.-10.9.	
Kipa palkkausjärjestelmä	19.5.	
turvallisuus	8.-10.9.	
alv	3.-5.11.	
Apteekin luottamushenkilöpäivä	6.11.	
Työsuojeluvaltuutettujen täydennyskoulutus		
Työsuojelulainsäädännön kurssi (KIO)	10.-12.3.	
Minä ja työyhteisöni muutoksessa: työpsykologian kurssi (KIO)	28.9.-2.10.	
Mieli työssä - työelämän mielenterveystaitoja	20.-21.10.	
Työyhteisösovittelun valmennusryhmä	1. 27.-28.8.	2. 1.-2.10.
Yhteinen täydennyskoulutus		
Tehostartti kauteen! -kertauskurssi luottamusmiehillä ja työsuojeluvaltuutetuille 2 pv	16.-17.1.	
Yritys ja yhteisö muutoksessa - yhteistoimintatiedon kurssi (KIO)	27.-29.10.	
Sovitteleva työyhteisö 2 pv	20.-21.4.	
Viestintävalmiudet - erilliset osat 2 pv		
Kirjoita	21.-22.1.	
Kuuntele	18.-19.2.	
Puhu	31.3.-1.4.	
Someta	5.-6.5.	
Vaikuttavaa viestintää! - kertauskurssi viestinnästä 2 pv	13.-14.10.	
Teemawebinaarit klo 10-12		
Ammattitaitoa yhdessä - opiskelijat työpaikoilla ja edunvalvonta	6.2.	
Työsuojelun ajankohtaiset	5.3.	
Työoikeuden ajankohtaiset	2.4.	
Työsuojelun ajankohtaiset	7.5.	
Luottamushenkilö ja tietosuoja	3.9.	
Työoikeuden ajankohtaiset	8.10.	
Työsuojelun ajankohtaiset	5.11.	
Kiljavan yleiset kurssit (paikkoja varattu)		
Työ ja henkinen hyvinvointi	7.-11.9.	
Yritystalous	7.-9.9.	
Työsuojelulainsäädännön kurssi	16.-18.9.	
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus työpaikalla	14.-15.9.	
Tuottavuus ja hyvinvointi: ts- täydennyskurssi	14.-15.9.	
Kokoustoiminta	14.-16.9.	
Virtaa vuoteen 2021	16.-18.11.	

Järjestökoulutus		
Opintovastaavien päivä	14.3.	
Medialukutaidon päivät 2 pv (TSL)	3.-4.11.	
KV-koulutukset		
EWC -perusteet	18.-19.8.	
EWC-seminaari	keväällä	
Genevekoulu (TSL)		
YGAP (TSL)		
Nordenskolan (TSL)		
Kielikylpy Ahvenanmaalla (TSL)		
ETUI - online english		
Esimieskoulutus		
Lähiesimiehen ammattitutkinto jatkuu (aloitus 2019)	päätös 14.12.	
Työhyvinvointikorttiesimiehille	3.2.	
Työhyvinvointikorttiesimiehille	2.9.	
Osaava & sovitteleva esimies 2 + 2 pv	29.-30.1.	26.-27.2.
Hyvinvointiviikonloppu	15.-17.5.	
Jäsenkoulutus		
Kulttuurien välinen vuorovaikutus -seminaari, TSL	huhtikuu	
Työhyvinvointipäivät - seminaari, TSL	toukokuu	
Opi suomea		
Urapalvelu		
Korttikoulutukset työttömille, Amiedu ja Alertum		
Alueiden tarjontaa mm.		
Turvallista työpäivää pamilainen!		
Jäsenhuolto, luottamushenkilöille		
Työntekijän digitaidot		

Hallituksen ja valtuuston kokoukset 2020

	Tammikuu		
To	16.01.	PAMin hallitus	Helsinki
Pe	31.01.	PAMin hallitus	Helsinki
	Helmikuu		
To	13.02.	PAMin hallitus	Helsinki
	Maaliskuu		
Ke	18.03.	PAMin hallitus	Helsinki
Ti	31.03.	PAMin hallitus (tarvittaessa)	
	Huhtikuu		
To	16.04.	PAMin hallitus	Helsinki
	Toukokuu		
Ke	13.05.	PAMin valtuusto	
To	14.05.	PAMin valtuusto	
Ti	26.05.	PAMin hallitus	Helsinki
	Kesäkuu		
Ma	01.06.	SAK:n edustajiston järjestäytymiskokous	Helsinki
Ti	02.06.	SAK:n edustajiston järjestäytymiskokous	Helsinki
Ke	03.06.	SAK:n edustajiston järjestäytymiskokous	Helsinki
	Elokuu		
Ti	18.08.	PAMin hallitus	Helsinki
	Syyskuu		
Ti	15.09.	PAMin hallitus	Helsinki
	Lokakuu		
Ti	20.10.	PAMin hallitus	Helsinki
	Marraskuu		
Ti	17.11.	PAMin valtuusto	
Ke	18.11.	PAMin valtuusto	
To	19.11.	SAK:n edustajisto	Helsinki
Pe	20.11.	SAK:n edustajisto	Helsinki
Ti	24.11.	PAMin hallitus	Helsinki

**Palvelualojen
ammattiliitto**
Servicefacket

www.pam.fi